

Εἶναι ἀλήθεια ὥραϊα, ὅταν ἓνα ἔργο ζητᾷ τὴν «ἀνάλυση». — Ἡ τέχνη μου εἶναι ζήτημα κουλτούρας μουρμουρίζει ὁ φίλος μας ὁ ζωγράφος. — Κι ἡ σύνθεση, αὐτή:

Ἕνας παρδαλὸς γάτος τεμπελιάζει στὴν μέση τῆς εἰκόνας. Γύρω του ἡ ἀκίνησία. Τὰ ἔπιπλα κι ἓνας κοιμισμένος ἄνθρωπος (ἴσως καὶ ποθαμένος!) Σὲ μιὰ γωνιά, μόλις διακρίνεις ἓνα τραπέζι, καὶ πάνω του καλαμάρια καὶ πέννες καὶ σκορπισμένα χαρτιά. Δὲν ξέρω πῶς, φαντάζεσαι πῶς εἶναι μεσαίωνας, καὶ τὸ παράθυρο κιγκλιδωτὸ — καὶ μιὰ κρεμάλα θὰ εἶναι στημένη στὴν αὐλὴ τοῦ σπητιοῦ. Ἐκεῖ κάθε πρωτὶ κ' ἓνα δράμα ξετυλίγεται. — Ἴσως ἓνας γιατρὸς Φάουστ λεγόμενος νὰ γειτονεύει. Ἡ ἐπιστήμη ἀτροφάει, κι' ἀδερφώνεται μὲ τὴν Μεταφυσική. Ἕνας κλασικισμὸς κορυφώνεται. Δὲν ἀντιλοῦνε τὶς ἀλήθειες παρὰ ἀπ' τὰ βιβλία. — Κάμποσοι ἀκόμα εἶναι βάρβαροι, καὶ θυσιάζουνε μιὰ ἀνθρώπινη ζωὴ γιὰ διασκέδαση... Ἀφέντηδες καὶ δοῦλοι, ἐρωτικὲς περιπέτειες μὲ ἀρχόντισσες, Δονζουανισμοί... ὦ! Γοιθικὲ ρυθμέ! —

— Ἀπὸ στόμα σὲ στόμα θὰ γείνουνε μῦθοι, ἡ μέρες οἱ χρόνοι περνοῦνε — καὶ συνήθειες μένουνε πλέον μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς.

Στὸν τεχνίτη πιστὰ νὰ τὲς ἀναπαραστήσῃ, ἢ νὰ τὲς εἰρωνευτῇ — ἢ νὰ τὲς πολεμήσῃ.

Παρίσι. Αὐγούστος 1929

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΦΑΡΔΟΥΛΗΣ

ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ

Ἀπὸ τὴ σειρά: Ἀκουαρέλλες

Μιὰ πεταλοῦδα πέταγε στὸν κῆπο· μεγάλος κῆπος γιομαῖτος ἀπὸ εὐωδερά λουλούδια. Πέταγε ἀπ' τὸνα λουλούδι στ' ἄλλο. Κίτρινη πεταλοῦδα, μικρὴ κι' ἄσχημῇ. Μὰ τὶ τὴν ἔνιαζε αὐτή... Πετοῦσε ἀπ' τὸνα λουλούδι στ' ἄλλο. Λουλούδια πολλά, μενεξέδες, πανσέδες, τριαντάφυλλα.

Ἕνα παιδάκι ξάφνου φανερώθηκε. Μικρὸ ἦτανε τὸ παιδάκι, καὶ πλησίαζε μὲ προφύλαξη κοντὰ τῆς. Βάσταγε στὸ χεράκι του μιὰ ψάθα, τὰ μάτια του λάμπανε παρὰ ξένα....

Ἡ πεταλουδίτσα τότε τὸ φοβήθηκε καὶ πέταξε πὶο κεῖ, στὴ φοινικιά.

Μιὰν ἄλλη πεταλοῦδα φάνηκε τότες. Αὐτὴ ἴκανε πολύχρωμη, μεγάλη κι' ὁμορφη. Εἶχε ἓνα πλῆθος χρώματα στὰ φτερά της. Ἐκαστε ἀπάνω σ' ἓναν μενεξέ.

Τὸ παιδάκι, ἀπὸ τὴν ἄλληνε μεριά, μόλις τὴν εἶδε, πετάχτηκε.

Κοντοζύγωσε, κ' ἔρριξε ἀπάνω της, μὲ τέχνη, τὴ ψάθα. Ὑστερα, ἔχωσε μὲ τρόπο τὸ χέρι του καὶ τὴν ἔπιασε. Τὴ βάσταξε καλά, μήπως τοῦ φύγει.

Φαιδρὸ-φαιδρὸ, ἔτρεξε στὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ καὶ χάθηκε.

Ἔπειτ' ἀπὸ λίγο ξαναφάνηκε. Κοίταξε ὁλόγυρα, μὲ φλόγινο μάτι.

Εἶδε τὴ πεταλουδίτσα, καὶ κόντεψε νὰ πετάξει ἀπ' τὴ χαρὰ του. Ἐκανε τὸν κύκλο τῆς φοινικιάς, καὶ τήνε ζύγωσε ἀπ' τὸ πίσω μέρος, ἔτσι πὺν δὲν τὸν εἶδε ἡ πεταλοῦδα. Κ' ἔπεσε ἀναπάντεχα στὰ δίχτυα του...

Τήνε πῆγε κι' αὐτὴ μέσα στὴ κάμαρα. Τὸ παιδάκι τὴ κρατοῦσε σφιχτά, καὶ κείνη πονοῦσε. Τότες εἶδε στὸ τραπέζι τὴν ἄλληνε, τὴν ὁμορφη πεταλοῦδα, νὰ κοίτεται σπάρραζε. Μιὰ μεγάλη καρφίτσα, ἦτανε περασμένη στὰ πλευρά της.

Σὲ δυὸ λεφτά, ἡ ἴδια τύχη ἦρτε καὶ γι' αὐτήν. Τήνε σπάρραζε κι' αὐτὴν ὁ πόνος — μὰ ἔβλεπε πῶς τυραννιότανε κι' ἡ ἀδερφοῦλα της, κι' ἡσύχαζε.

Προσπάθαγε κάθε τόσο νὰ πετάξει, μὰ ἦτανε ἀδύνατο.

Τὸ παιδάκι τότες ἄνοιξε ἓνα βιβλίο. Μεγάλο βιβλίο, γεμάτο ἀπὸ πεθαμένες πεταλοῦδες — ἀπὸ ἀδικοσκοτωμένες ἀθῶες πεταλοῦδες. Ὅλες στὴ σειρὰ — γραμμὴ.

Πῆρε τὴν πολύχρωμη καὶ τήνε κάρφωσε ἐκεῖ πὺν τέλεβαν οἱ ἄλλες· δίπλα της ἔβαλε τὴ κίτρινη.

Καὶ κεῖνες ζούσανε ἀκόμα· πρόλαβαν κι' εἶδανε ἀπ' τὸ παραθύρι τ' ἀνθισμένα κλαριά τῆς φοινικιάς.

Τὸ παιδάκι ἔκλεισε τὸ βιβλίο — κ' ἔσβησαν ἀκόμα δυὸ ζωές...

Τὸ παιδάκι τότες ἡσυχό κι' ἀμέριμνο, ἔτοιμο ἦτανε νὰ τρέξει στὸ περβόλι — μὰ τοῦ φώναξε ἡ μαμά του, κι' ἄλλαξε δρόμο.

Πῆρε τὰ βιβλία του στὸ χέρι, καὶ κάθισε κοντά της.
Ἐκείνη κάτι ἔραβε, καὶ κεῖνο τῆς διάβαζε τ' ἀλφά-
βητο.

Χτύπησαν οἱ καμπάνες μεσημέρι.

ΤΑ ΜΕΡΜΗΓΚΙΑ

Δυὸ μερμήγκια κάτω στὸ χῶμα.

Τραβοῦσαν ἓνα μεγάλο σπόρο. Τόνη πάγαιναν στὴ
φωλιά τους.

Μικρά, κοκκινωπὰ μερμήγκια· κ' ἓνα πλῆθος ἄλλα
γύρω-γύρω· ὅλα ἀπ' τὴν ἴδιαν φυλή.

Ἄλλα ἔμπαιναν στ' ἄνοιγμα τῆς φωλιάς, κι' ἄλλα ἔ-
βγαιναν· ὀλοένα μπαινοέβγαιναν — δὲ στεκόντουσαν ποτέ,
μήτε στάλα. Ὀλόγυρα ἓνα χῶμα λεπτό, σπυρωτό, πὺν
κουβαλήθηκε ὅλο ἀπὸ μέσα σχηματίζε ἓν' ἀρκετὰ μεγάλο
πρόχωμα.

Τὰ δυὸ μερμήγκια εἶχανε πλησιάσει. Φαίνεται εἶχανε
κουραστεῖ, νὰ σέρνουν τόσην ὥρα, ἓνα τόσο μεγάλο σπόρο.

Κάθε τόσο σταματούσανε, κι' ἀλλάζανε τὴ θέσιν τους·
πολλὲς φορὲς τοὺς ξέφευγε, μὰ τότε ξαναπιάνανε.

Δυὸ-τρία μερμήγκια πὺν τὰ εἶδανε, τρέξανε γιὰ βο-
ήθεια· τὰ κεφαλάκια τους συναντηθῆκανε, καὶ κάττι σὰ νὰ
εἶπανε, ὅλα μαζί. Τόνη πιάσανε καὶ τὰ πέντε, καὶ τὸν σύ-
ρανε στὴ φωλιά.

Φλούδια ξερὰ περασμένης χρονιάς, κουβαλιόντουσαν
ὀλοένα ἀπὸ μέσα.

Κάθε τόσο ἀπὸ τ' ἄνοιγμα ξεπρόβαλαν κεφάλια μεγά-
λων μερμηγκιῶν· σὰ νὰ διευθύνανε αὐτὰ τὴν ἐργασία —
καὶ κάθε λίγο κοιτάζαν ὀλόγυρα.

Τὰ φλούδια τὰ παλιὰ πὺν βγάζανε, τὰ πέταγαν ὅλα
πίσω ἀπὸ τὸ πρόχωμα· ὅλα γινόντουσαν μὲ βιάση!

Ἐνα γεροντάκι κοῦτσα-κοῦτσα πέρασε· δὲν πρόσεξε
τὴ φωλιά καὶ τήνε πάτησε. Τὸ πόδι του βαρὺ πέρασε ἀπὸ
πάνω.

Πφ! Μιὰ καταστροφὴ μέσα σὲ τόσες ἄλλες!

Τὸ γεροντάκι ἔστριψε τὴ γωνιά.

(ἀπὸ τίς «Ἀκουαρέλλες»)

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ